

Foaia Școlară

revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor

CUPRINSUL:

Convocare	
Factorii sociali ai educației	Gh. Bădu
Vorbeau doi dascăli	Gh. Tulbure
De ce nu învață unii elevi?	Nicolae Hagiu
Ungurii ne provoacă?	A. Sorvescu
Conducerea de sine a clasei	Manea Ioan
Cooperarea școlară	A. P. Nicu
Ce aduce vremea însoțită de munca conștientă și bună credință	Valeriu Bertescu
Problema prelungirii obligativității școlare	Dr. Eng. Speranția
Codeșul învățământului	C. Bunea
Partea oficială. Reviste.	* * *

Redacția și Administrația:
Oradea, Revizoratul școlar.

Oradea,

Tiparul Tipografiei Diecezane Str. Episcop Clorogariu No. 3.

Foaia Școlară

Revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al revizoratului școlar de Bihor

Asociația generală a învățărilor, secția Bihor

No. 105—1929.

Convocare

On. membri ai Asociațiunii învățătorilor — secția Bihor — sunt poștiți a se întruni în adunare generală Sâmbătă, la 26 Oct. a. c., ora 9 a. m. în sala festivă a primăriei.

Ordinea de zi:

1. La ora 9 Chemarea Duhului Sfânt, în ambele catedrale.
2. La ora 10 fix, deschiderea ședinței.
3. Raportul secretarului.
4. Raportul casierului.
5. Casa învățătorilor. Expertiza contabilă și tehnică. Câștigarea mijloacelor pentru continuarea construcției.
6. Casa Națională și învățătorii.
7. Abzicerea președintelui, casierului și a secretarului II. Alegerea pentru completarea biroului.
8. Eventuale propuneri.

I. Barbulescu,
vice-președinte.

A. P. Ntcut,
secretar.

P. S. Dnii directori sunt rugați a comunica acest convocator tuturor membrilor corpului didactic dela școala ce cu onoare conduc. Cei ce doresc a lua parte la masa comună, sunt rugați a comunica aceasta numaidecât dir. șc. primare No. IV. Oradea, Str. Delavrancea No. 23.

Factorii sociali ai educației.

de GEORGE BOTA

După o socoteală făcută de unii cercetători, de cinsprezece ani încoace s'a scris în toată lumea cam 3000 de lucrări pedagogice. Ceace înseamnă în primul rând grija lumii de a găsi o orientare sigură sufletului omenesc. Complexitatea tot mai mare a vieții sociale, haosul în care individul se împletește tot mai mult, s'ar părea că a întunecat scopul omului și că nu mai știe încotro merge. Tratatetele de pedagogie nu caută altceva decât să deschidă un drum larg și sigur sufletului. Activismul pedagogic care este oarecum firul conducător în pedagogia modernă, este poarta de scăpare a individului din țesătura mediului social. Școala activă se angajează să întărească individul în lupta sa cu mediul, care cu o fatalitate încapățănată caută să-l înghită, să-l ștergă, pierzându-l în masa. Lupta dintre individ și masă este un fenomen general, care caracterizează tocmai genul omenesc mai mult ca orice alt gen, individul tinzând să întrecă nu numai media, ci și ultima limită de progres a speciei sale. Nu mai putem fi mulțumiți cu clasică definiție a scopului educației: că trebuie să dezvoltăm pe copil până la nivelul sufletesc al omenirii. De sigur acesta ar fi mult, dar activismul pedagogic de azi țintește să ne dea suflete independente și puternice, capabile de stăruire proprie și de inițiativă. Aici trebuie căutată posibilitatea de întrecere a mediului în care a trăit copilul. Și totuși acest mediu este o necesitate fatală copilului și omului, ca și pământul plantei. Căci omul este în același timp și un element al mediului, dar și produs al acestui mediu, cum spune un pedagog francez. De aceea ni se pare că luați de activismul pedagogic, am uitat să dăm importanță acestui mediu, care influențează mai mult sufletul copilului, decât factorii educațivi conștienți: învățătorul și părinții. Altădată arătam că acest mediu trebuie el însuși educat, dupăcum pământul trebuie arat, grăpat și pregătit ca un mediu favorabil plantei. Mediul social poate fi un ajutor educatorului, dar în cele mai multe cazuri el este o piedică în drumul educației. Societatea omenească este supusă aceluiași spirit de turmă, înclinare gregară ca și societatea altor animale. Este un conformism social — o tendință de a ne conforma cu masa — dupăcum este un conformism biologic. Se pare că animalul o m trage mereu pe omul suflet înapoi la origine. Este o lege a gravitației biologice, care amenință pe omul dornic să se

înalte să cadă în mijlocul turmei. Este filosofica problemă, exploatată și de literatură și de artă și de filozofie și de religie.

De acest mediu însă nu ne putem rupe. Cel mai bun lucru ar fi deci să ne întoarcem la el și să-l studiem. Lucru pe care a și început să-l facă pedagogia de azi, atunci când începe să vadă în sociologie un studiu auxiliar, ca și biologia, psihologia și morala. Este regretabil că la noi nu s'a văzut această lacună în programa școlii normale și nu s'a introdus sociologia ca studiu alături de celelalte. Căci dacă un învățător nu poate fi un savant în matematici istorie, etc, el trebuie să fie adânc cunoscător al problemelor educației, fiindcă el este înainte de toate educatorul tip.) Studiul sociologiei ne orientează în mediul social și deci ne ajută să cunoaștem elementele în care se învârtește copilul: factorii sociali ai educației. Numai cu factorii biologiei și psihologiei un învățător nu mai corespunde pedagogiei de azi.

Nu avem pretenția să îmbrățișăm într'un articol toată problema. Ne mărgenim numai să atragem atenția tinerilor învățători și să-i îndemnăm a nu se mulțumi cu ceace le-a dat școala de până acum. Pedagogia modernă nu se mărgenește numai la școala activă; ia se întinde văzând cu ochii și dacă nu băgăm de seamă rămânem în urmă. E destul să arătăm pe scurt rolul principalilor factori sociali care lucrează asupra copiilor ca să se vadă că alături de învățătorul om este un învățător mai hotărât, mai dărz și mai perseverent: mediul social.

Să analizăm pe scurt numai trei factori sociali ai educației: contagiunea mintală, sugestia și imitația.)

Contagiunea mintală înseamnă influență sufletească. Sufletele se influențează reciproc și inconștient. Rădem de răsul altuia, plângem de plânsul semenilor noștri, ne înfricoșăm când vedem pe alții înfricoșați, ne întristăm, ne înveselim de tristețea și de veselia altora. Mânie, gălăgie, sinuciderea, etc toate sunt contagioase pentru oamenii de toate vârstele. Cu atât mai mult pentru copil care are un suflet mai slab, mai influențabil și la care contagiunea se produce dela superior la inferior. Prin influența reciprocă dintre indivizi sentimentele, pasiunile și patimile cresc. Într'un moment de panică, un om timid poate deveni tricos. Un pedagog stabilește chiar că o emoție crește în proporție directă cu numărul persoanelor cari iau parte la aceeași adunare. Așa explică conștiința colectivă, așa moda, accentul în vorbire și toate

1) Vezi: La Technique éducative — par Jean Delvová — Alcan 1922

2) Vezi: Psychologie — par A. Piéfaul — Armand Colin 1922.

apucăturile de care nu ne dăm seama cum le-am câștigat. Copilul deci, un element eminent influențabil, se contagionează la fiecare pas și ia din mediul în care trăiește mai mult decât îi dăm noi. Și dacă rezolvăm această latură a educației am vrut numai să arătăm rolul contagiunii sufleteste în educație.

Sugestia este o influență mai accentuată, mai puternică, în care voința celui sugestionat este nulă. Sugestibilitatea crește în raport cu slăbiciunea fizică și psihică a copilului; cu slăbiciunea lui de atenție și de voință. Și cu cât individul face parte dintr'o grupă mai mare, ca atât e mai sugestiv. De aceea în clasă învățătorul are un mediu ușor influențabil. Tocmai aici se vede rolul școlii active: de a face pe copil să lucreze singur, din inițiativă proprie; de a i întări puterile sufleteste prin activitate proprie. Nu vom rezolva nici această latură, ea fiind foarte întinsă.

Imitația este un alt factor social, care mai ales la copil găsește teren de aplicare. Ar fi banal să insist asupra imitației la copil acum. Vom trata aceste laturi cu altă ocazie.

Am voit numai să pun în evidență, cece am afirmat și mai sus, că învățătorul conștient trebuie să se pună la curent cu întreaga problemă pedagogică. Numai astfel el va ști ce vrea și va da un randament educativ cât mai mare. Factorii sociali ai educației au tot atât de mare valoare ca și cei biologici și psihologici, dacă nu și mai mare. Căci mai la urma urmei societatea cu legile ei coplește pe individ, iar individul pentru a fi un caracter, trebuie să-și armonizeze elementele sufletului său cu elementele sufletului colectiv. Nodul chestiunii este aici: Cum să utilizăm elementele sociale ca să nu se piardă individualitatea și cum să întărim factorii personali ai individului, ca el să nu fie un element antisocial?

Vorbeau doi dascăli.

Eram în tren.

Pe marginea țării, de către Asfințit, înaintam gânditor spre codrii legendari ai Maramureșului, ale căror piscuri pleșuve se deslușeau în ceața depărtării. La o gară se urcă doi călători. Din conversația, cu care s'apropiau, am ghicit îndată, că sunt învățători. Dela primele cuvinte am aflat, că se înapoiau dela o conferință didactică și stăteau încă sub impresia importantelor discuții și controverse, care au avut loc în adunare. Și de sigur la „masa comună,” care i-a urmat.

Unul din ei, băiat tânăr, cu niște plefe romantice sub o pălărie mare, vorbea exaltat și tumultuos, ca o cascadă. Celalalt, om mai mărunțel, cu tâmplele argintii, avea aierul modest și resemnat al dascălului rural de demult. Vorba lui era blândă și potolită, ca o apă adâncă și liniștită. După port și înfățișare amândoi păreau, că sunt din partea locului, aparțin însă la două generații deosebite.

S'au așezat față'n față, în apropierea mea, și aprinzându-și câte-o țigară și-au continuat conversația, ce fusese un moment întreruptă.

Ca nu cumva prezența mea să-i stânjenească, m'am retras discret într'un colț, prefăcându-mă, că citesc un jurnal. Trenul s'a pus în mișcare și eu am asistat tăcut la următorul dialog, pe care mă voi stădui să-l redau cât se poate de exact:

Tânărul: Un lucru e limpede ca lumina zilei. Pe terenul extrașcolar noi muncim mai mult. Ofensivă culturală, conferințe, șezători, prelegeri practice... toate se razimă pe noi. Dvoastră, colegii mai bătrâni, în loc să vă puneți în valoare vastele experiențe, preferați să moșăiți ca motanii la gura sobei.

Bătrânul: Nu verbalismul de ocazie este cântarul cu care se măsoară valoarea învățătorului. Gospodina cea harnică nu se cunoaște la șezătoare, ci la ea acasă. Cei dintâi la critică și discursuri sunt, de obicei, cei din urmă la treabă.

Tânărul: Adică cel, care tace, ca peștele, are mai mult în creier, decât entusiastul, înzestrat cu darul elocinții?

Bătrânul: Bogăția de cuvinte nu'nseamnă totdeauna bogăție de idei. A fi meșter al verbului e o calitate. Dar nu este egal cu a fi un bun dascăl. Una este a străluci în adunări, alta este a străluci în școală și altceva este o străluci în viață. E vorba să te distingi în toate trei ipostazele.

Tânărul: Tocmai, asta ni-se cere. Să radiem lumină și'n afară de pereții înguști ai școlii. Să fim un focar veșnic aprins.

Bătrânul: De acord. Numai cât propaganda aceasta cu clopoței și cu etichetă oficială seamănă mai mult a praf de aur în ochii mulțimii, decât a războiului cultural. „Ofensivele” acestea cu nemiluita sunt un fel de plugărit cu condeiul. Nu mai prinde la popor. Nu vă fac nici o învinuire. Dar am impresia, că țărani sunt cam plicisliți de această spectaculoasă și prea puțin fecundă „operă de culturalizare.” Aite binefaceri așteaptă ei, acolo în umbra satelor. Binefaceri economice și sociale . . .

Tinărul: Oricare ar fi părerea d-tale, ea nu poate fi un motiv de a bagateliza avânturile noastre extrașcolare.

Bătrânul: Mai mult „excursii extrașcolare.” Mai mult spoială de fațadă, decât muncă din temelie. La noi mai trăiesc mulți în iluzia, că o lungă cazanie despre tata Traian ori despre Horia, cel tras pe roată, rostită în fața unor săteni ponosiți, înseamnă o adâncă brazdă în ogonul culturii neamului.

Enormă greșală!

A răspândi cultură în întunericul satelor nu însemnează a-i arunca țaranului a traistă de cunoștințe, cum ai asvârla unui stol de porumbi sălbaticii o mână de grăunțe, la o răspântie de drum. Cu gestul acesta fugăr nici nu s'au săturat, nici nu s'au domesticit.

A propaga cultura însemnează a desvolta în om anumite puteri sufletești. Acestea urmează să activeze apoi singure. Țăranul nu primește, decât cunoștințele potrivite nevoilor lui. Numai propaganda aceasta, dorită și înțeleasă aioda, devine pentru cultura lui un câștig. Izvorul și puterea ei de viață trebuie să, fie în primul loc, școala. Ea trebuie să fie centrul de viață culturală a satului. Toate celelalte — conferințe, șezători, biblioteci, — sunt chemate să ducă cu'n pas mai departe acțiunea culturală a școlii. Sunt numai un corolar al operii învățătorului. Și sunt de folos numai întrucât sunt săvârșite de fiecare dascăl, acasă la el, potrivit cu nevoile satului său. Recunosc folosul propagandei, dar cu metoda nu mă'mpac. Pentrucă cultura nu se transmite cu spoițorul, ca fardul de pe obrajii cucoanelor. *Cultura este chestiune de fond sufleteșc. Și nu se rezolvă cu poliloghie de sărbătoare, ci cu muncă de corvoadă.*

Ea este o operă de grădinar, care sapă, plivește și-și stropește răsădurile în fiecare zi. Fiecăruia din noi s'a dat în grijă un strat. Un petec din câmpul sufletesc al neamului *Petecul acesta cere să fie lucrat și frământat, ca pământul din țarină, în care vrei să sementi grăt.*

Deaceea cred eu, că adevărata răsplată s'ar cuveni în special învățătorului, care a desvoltat gustul de citit între sătenii lui. Care a izbutit să facă o treime din satul său cetitori de gazete, reviste și cărți. Care ține iarna șezători de citire, cursuri de adulți și convorbiri de folos cu sătenii. Care a creat în satul său așezăminte culturale și economice, ca pârghii de propășire a poporului.

Cu'n cuvânt cel care a creiat „satul cultural”. Aceasta este adevărata trudă extrașcolară.

Te întreb: Câți din noi s'au apucat cu toate puterile să-și frământete ogorul? Mi-se pare, că cei mai mulți — plictisiți repede de robota asta, — își lasă stratul paragină și mai bueros aleargă la clacă, unde cu câteva fraze-și închipuie, că au semănat câmpul întreg. Or, vorbele de clacă sunt semințe fără rod. Cu ele nu se imprimă nici o pecete viabilă asupra lucrurilor. Iată pentru ce fac anumite rezerve față de cultura asta de ocazie și de porunca. Adeseori de reclamă. Dacă fiecare și-ar îngriji ogorul său deacasă, — cum fac dascălii din alte țări, — neamul nostru ar intra mai curând în hora popoarelor civilizate.

Tânărul: Va să zică un simplu buchinist, care stă toată ziua între copiii de școală îndopându-i cu „câmpul alb, oile negre“ face mai multă ispravă culturală, decât mine, care am ținut o droaie de vorbiri și conferințe prin satele din jur? Ei bine, affă că s'au schimbat vremile. Alți oameni, alte credințe! Între dv. și noi este o distanță, ca dela plugul de lemn la tractorul cu aburi.

Bătrânul: Vremile s'au schimbat, o văd și eu, care am trecutul la spate. Rămâne de văzut, dacă dascăli s'au schimbat în bine sau în mai rău.

Tânărul: În tot cazul noi am adus un spirit nou și o viață nouă. D-voastră ați rămas la vechia școală aiui Azbuche. Între noi, tinerii, și dv. cei bătrâni este o prăpastie, pe care d-ta n'o poți sări nici cu gândul...

Bătrânul: Eu nu'mpart pe dascăli după vârstă, ci după calitate. Deosibesc dascăli, cari își fac datoria și dascăli cari nu și-o fac. Adică și-o fac așa, de mântuială. A fi un bun învățător nu este o chestiune de tinereță sau de bătrânețe. E mai mult o chestiune de înzestrare. Iar darurile sufletului sunt în funcție de generozitatea naturii. Nu-mi vine să cred, că natura a fost mai darnică cu contemporanii d-tale, decât cu ai mei. Cât privește știința de carte lucrurile se prezintă la fel. Școala normală, ca ori ce fabrică, nu produce exclusiv marfă de prima calitate. Mi-se pare chiar, că'n ultimul timp, ne furnizează mai mult produse de calitate a doua.

Tânărul: Ai aierul să spui, că chiar fără multă carte poate fi cineva maestru în arta educației. Par'că am trăi tot pe vremea lumânărilor de seu. Cu astfel de clișee și teorii avem să înaintăm ca melcul. Trebuie carte multă și bine rumegată, ca să faci școală modernă, după noile principii didactice. D-ta știi ce va să zică „școală activă“?

Bătrânul: Am citit ceva. Dar așa cred, că școală activă fără învățători activi nu se poate. E logic, nu? De altcând eu mă țin de metoda mea.

Tânărul: Tocmai aci zace marele d-voastră cusur, că sunteți inadaptabili. Ați rămas la vechile calapoade. Nu vă place să evoluati, să citiți o carte mai nouă, să aprofundați o recentă problemă de natură didactică. V-ați mumificat complect, chiar și'n ce privește limba, ce o vorbim. Nu vă dați silința să vorbiți cel puțin o limbă mai îngrijită și mai aleasă. Să vă debarași de fonetica schimonosită și de expresiile rustice și stălcite, pe care le-ați moștenit din vremile de lobăgie. Sunteți frați de cruce cu Ion Chicoș Rostoganul, hilariantul pedagog satirizat de marele Carageale. Dacă n'aveți carte ar trebui să aveți în schimb mai multă ambiție.

Bătrânul: Nu suntem burduși de carte, este adevărat. Dar nici d-voastră nu păreți mult mai pricopsiți. Am auzit eu de celebrele răspunsuri, pe cari unii din dv. le dați la capacitate și la definitivat. N'o spun ca acuză, ci ca simplă replică. Eu găsesc, că știința nici nu joacă'n meseria noastră un rol atât de hotărâtor, cum i-se atribuie de unii. Din câte înmagazinăm în școala normală doar o părticică dacă utilizăm în viață. Deacea sunt mulțumit dacă, din vasta grădină de probleme și teorii, în care se plimbă, adeseori ca Vodă prin lobodă, tânărul normalist pleacă din școală *cu'n simplă buchet de flori*. Esențialul este ca florile să fie alese și vii. Cunosc atâția învățători, vegnic cu nasu'n cărți și'n gazete, cari însă n'au dat un singur sfat țăranilor și n'au sădit un pomșor în satul lor. Atunci ce folos de cărțile lui? Copiii țăranilor noștri nu sunt curioși să te vorbești dumniata de mișcarea planetelor, de vegetațiile din fundul mărilor, de radio sau de alte cucețiri ale științei de pe glob.

Nu zic că știința în sine este un lux, de prisos. Voiu să spun numai, că singură știința pedagogică nu e suficientă pentru a ne pune la înălțimea datoriei. Acolo, în întunericul satului de munte, unde este așteptat, nimeni nu-i cere dascălului un car de știință. El n'are să fie, decât un mic dicționar viu, pe care băieții satului să-l poată consulta de câte ori au nevoie. Rostul lui este doar să deștepte'n alții setea de a ști. Să formeze oameni dornici de învățatură. Atât! Pentru munca asta satul românesc nu-i cere dascălului să fie cine știe ce om învățat, li cere însă ceva mai mult: *să fie un om!* Un om dintr'o bucată. Om drept, corect, cuminte și bun. *Mai ales om bun.* Totdeauna și pentru toți la fel de bun. Asta ni-o cer copiii satului! Nu suntem drepti și corecți? Suntem inte-

resați, abuzivi, brutali, neglijenți sau mincinoși? Zadarnică-i toată știința, ce-o avem în cap și toată propaganda, ce-o avem pe buze. Copiii o refuză, întocmai ca și părinți lor. Pentru asta spuneam, că a fi un adevărat crescător de oameni nu este atât o chestiune de cărturărie, cât mai mult de'nzestrare firească. O ai în măsură redusă? Ești dascăl de duzină, cum suntem toți. Să fim sinceri. Pe d-ia ca și pe mine desigur nu o deslănțuire organică de pasiuni cărturărești sau o febră de mesianism ni-a împins pe poarta școlii normale. Ci nevoia unei slujbe, a unui codru de pâine. Cel mai mulți suntem dascăli de nevoie. Mai domol deci cu ațișarea râvnei pentru apostolat. Vremurile s'au schimbat, este adevărat! Dar câmpul de experiență a rămas acelaș. Aruncându-mi privirile pe arătură văd mulți plugari tineri. Dar mâinile lor nu-mi par mai iscusite, ogoarele lor nu le găsesc mai bine lucrate.

Tânărul: Va să zică nu există progres dela o generație la alta. Așa o absurditate nu pot s'admit.

Bătrânii: În teorie da, în realitate nu totdeauna. Eu, de pildă, nu recunosc, ca teză generală, căpni-ați fi absolut superiori în interpretarea datorțiilor.

Nu spun, că noi, bătrânii, am făcut minuni sau năsdrăvănii. Am săvârșit însă o muncă de ocași, cari sparg, piatră sub ochii pandurilor. Închiși în reduta școlii, ca plăieșii din Cetatea-Neamțului, aveam de apărat sufletul neamului față de dușmanii, cari voiau să ni-l fure. Am cunoscut lipsa, răstriaștea și lepădarea de sine, suferințe, pe care dv. nu le cunoașteți. Azi nu vine nimeni să vă răpească conștiința și sufletul copiilor. Nu vă pândesc detectivi sub geamul școlii, nu cumva să uneliți cu'n cântec, cu'n vers. Și azi mi-se sguđuie inima, când îmi aduc aminte de umilințele, ce am înăbușit în piept. Totuși ele n'au fost în stare să ne frângă credința și râvna.

Astăzi? Școala respiră aer liber. În tot cuprinsul țării e o revărsare de lumină și de viață românească, nestânjenită de nimeni. Mai marii noștri nu sunt călăi, ci colegi și prieteni. Învățătorul își poate sluji idealul în dragă voie. Totuși flacăra lui n'o văd mai aprinsă în ochii dvoastră. Dimpotrivă. Pare-că sunteți făcuți din gelatină. N'aveți oase și consistență. Sunteți fragili și ușurei, ca o pojghită. Noi am fost plămădiți dintr'un aluat mai solid și mai omogen. Nu știu, zău, de care parte zace superioritatea, când văd mai ales anumite moravuri și apucături, cari la noi nu s'au pomenit.

(Urmează)

Gh. Tulbure.

De ce nu învață unii elevi ?

Este întrebarea ce și-o pun unii membrii ai corpului didactic, apoi părinții, și la urmă și alte persoane. Finele anului ar trebui să facă să i se dea răspunsul adevărat acestei întrebări, cel puțin acum, dacă în timpul anului s'a neglijat într'o măsură, închis în haina cuvântului „leneș”. Urmările lipsei de răspuns adevărat acestei întrebări, sunt de multe ori destul de tragice și au ca tribut chiar vieți; deci cu atât mai mult se cade să-i dăm deosebită atenție. Acest răspuns e cam greu de dat. Li s'ar părea poate unora ușor de dat acest răspuns ce constă (spun ei) din două cuvinte „sunt leneși”. Nu este adevărat! Unii dintre aceștia nu-și dau poate seama că de multe ori cad și ei în rândul acestora ce se numesc „leneși”, și iată de ce: A spune despre un copil că-i leneș, înseamnă a crede că are toate posibilitățile de a învăța, e sănătos complet, e normal dezvoltat, are timpul necesar, e cunoscut bine, profesor bun, părinți cari își înțeleg rolul, și totuși nu învață. — Această adevărată lene se observă la un procent foarte mic de elevi. Dacă copilul nu învață, sunt alte cazuri pe cari voiu încerca a le arăta mai jos; dar a spune dintr'o dată că-i leneș, nu muncește, este de multe ori o dovadă de lene că nu-l cunoști pe acel copil, nu-ți dai osteneala să-l cunoști puțin.

Lenea presupune o lipsă de viață, lipsă de orice inițiativă, fiind bolnav sufletește. Leneșul are o concepție greșită despre datoria sa ca membru al societății și chiar despre rostul vieții. Gândiți-vă la leneșul din poveste și puneți-vă întrebarea: „de ce era acel leneș?” știindu-l complet sănătos ca fizic. — Cine a fost cauza lenei? — Nu cumva într'o mare măsură mediul? Oamenii din acel sat l-au lăsat până la o vârstă destul de înaintată să-și urmeze lenea — și numai atunci s'au gândit să-l vindece prin spânzurătoare — metoda cea mai necostisitoare pentru ei. Cucoana le-a spus să-l ducă la ea acasă să-i dea să mănânce posmagi. Bine a făcut de s'o fi gândit, mai ales, să-l vindece de lene. Leneșul a întrebat: „Da mueți-s posmagii?” Dovadă că putea chiar și mânca dar nu voia să aibă ocazie de a depune cât de puțină efort. Ii răpea puțină energie și de aceea a preferat mai bine să moară.

Acest om cu greu se mai putea vindeca de această boală, fiindcă trecuse prea mult timp și devenise cronică. Românul are un proverb: „orice rău dela izvor se oprește;” deci, dacă acest

leneș ar fi fost îngrijit de când începuse boala, n'ar fi ajuns în această stare.

Avem în mână atâtea isvoare (copii) de care trebuie să ne îngrijim. Fiindcă-i vorba de așa ziși pe nedrept de multe ori „leneși“ să căutăm să-i cunoaștem ș'apoi să vedem dacă merită acest titlu sau nu.

Secolul copilului în care trăim cere cunoașterea lui. Pedologia este astăzi în plin progres. Numărul celor ce studiază copilul, crește și din zi în zi avem mai multe posibilități de a ne da seama de valoarea lui. Strigătul lui Rousseau: „Căutați de vă cunoașteți copiii, este auzit de cât mai mulți — spre fericirea copilului — La răsunetul lui, cuvântul „leneș“ își strânge haina tot mereu, este abandonat ca ceva fals, fiind înlocuit bine'nțeles cu realitatea. Această cerință a lui Rousseau, împreună cu a lui Socrate, („Cunoaște-te pe tine însuți“) ne pot face ca într'o măsură să ne dăm seama de acest mare defect în lumea școlărilor „neînvățarea“.

Am spus mai sus că e greu de stabilit aceste cauze, dar totuși în măsura posibilității voi încerca a le reliefa, cerând ca închiere înlăturarea cel puțin a cuvântului „leneș“, care repetat poate aduce pe individ tocmai în starea aceea — (rolul sugestiei).—

Cauzele acestui mare defect le voi împărți întâiu în 2 categorii: fiziologice și psihologice rămânând ca mai pe urmă să fac și alte împărțiri în legătură cu acestea.

I. Se știe de oricine că atunci când ești bolnav, nu poți lucra. Dacă un om nu poate lucra bolnav, cu atât mai puțin un copil. Un elev anemic este slăbit în cea mai mare măsură. Doza de energie ce ar avea-o în unele cazuri este foarte mică și astfel nu poate fi capabil de o muncă mai mare. Se zice că școala activă nu e școala muncii. Da, dar prin muncă se'nțelege o cheltuială de energie. Copilul când învață la o școală cu adevărat activă e drept că nu muncește ca la una cu metode vechi, dar totuși e o consumare de energie. În cazul de față trebuie să avem în vedere copilul anemic. El te ascultă câteva timp, lucrează, dar foarte curând rămâne în clasă numai ca să ocupe un loc. Aici se cere intervenția medicului și'n special a educatorului. Prin sfaturile igienice să se urmărească a-l fortifica puțin câte puțin, iar cei ce-l învață, părinți, preparatori, învățători, etc. să țină socoteală de energia ce o are acel individ, și'n raport direct cu ea, să aranjeze metoda de predare a cunoștiințelor. Pe un copil anemic nu-l vei putea face să știe ca cel mai bun din clasă (care e sănătos din toate punctele de vedere). Orice insistență, mai

aspră uneori, n'ar avea altă urmare decât scăderea prestigiului tău, și la urmă încheind și cu distrugerea lui completă.

Amintiți-vă de copilul slăbuț descris de Sienkiewicz. El a murit din cauza sforțărilor prea mari făcute pentru a-i mulțumi pe cei ce-l priveau ca lenș (necunoscându-l). Surmenajul i-a adus moartea prea de timpuriu. A plecat fără să guste viața de copil și astfel regretând-o; dar totuși cu surâsul pe buze, surâș ironic, adresat celor ce-i erau criminali. Vedem dar unde ajungem de cele mai multe ori când cerem sforțări peste putere. În aceeași situație pot ajunge și cei sănătoși, dacă nu le regulăm munca. Și de câte ori în loc de sfaturi spre bine nu-li se dă note rele încorporându-i prin aceasta nedrept în rândul lenșilor!

Un alt caz ar fi al celor ce n'aud bine. Aceștia nu pot înțelege tot ce li se explică și dacă unii mai sunt și tip mai mult auditiv, înseamnă că nu pot învăța ca ceilalți sănătoși. Acest defect se datorește boalei de urechi, vegetații adenoide, scrofuloză, etc. Necunoașterea acestor cauze face pe mulți să le facă observații unor astfel de elevi, fără a se gândi la urmări.

Alții nu văd bine. Orice temă scrisă pe tablă, orice tablou arătat, orice lecție pe care trebuie s'o citească, nu-și ajunge scopul adevărat în astfel de cazuri. „Ochiul e oglinda sufletului“, deci trebuie să punem mare valoare pe rolul ce-l are în educație. A se da notă rea unui elev care n'are ochiul destul de exercitat, destul de sănătos, nu este drept. Să căutăm mai întâiu corectarea lui și apoi să avem pretenții.

Tot datorită lipsei de exercițiu sau unei boli, este și vorbirea necorectă (ticuri). Dr. Jean Philippe și Dr. G. Paul, recomandă ca mijloc de corectare, dezvoltarea auzului și mai ales a auzului muzical. Prin urmare defectul în auz are influență și asupra vorbirii. A face elevul greșeli în exprimare, greșeli de vorbire în timpul lecției, nu denotă întotdeauna că n'a învățat.

Chiar și din cauza nedezvoltării simțului mirosului și al pipăitului se pot da atâtea note rele (mai ales la lecțiile de intuiție,) și naturale, chimie. Și gimnastica poate să producă zile amare de școală unui elev slab (debil) nu prea dezvoltat, când nu se predă în conformitate cu natura aceluși individ. Poate să tot țipe și să pună la note rele un profesor de gimnastică unui elev, pentru că nu se poate sui cu ușurință pe paralele sau alt aparat. Elevul își dă silința să facă acel exercițiu, cu alte cuvinte voește, dar mulți nu-l înțeleg fiindcă are credința că cei slabi sunt sprinteni, iar

cei prea dezvoltăți, puternici. Vioara, la fel, cere exercițiu de degete, de mână, auz muzical, simțul esteticului dezvoltat, etc. Dacă un elev nu învață la vioară, nu-l putem întotdeauna intitula cu cuvântul „leneș“.

La lucrul manual, practica agricolă, trebuie să aibă abilitate, să cunoască lucrul ce voiește să-l facă, valoarea lui în viață și numai așa va lucra după cum cere profesorul. Unui elev care n'a lucrat niciodată la lucru manual și la lucrări agricole, nu-i poți da notă rea întotdeauna. El nu cunoaște lucrul ce trebuie să-l facă, nu-i cunoaște nici valoarea și astfel nu lucrează cu plăcere. Nu mai vorbesc de influența ce o are sistemul ganglionar în viața fiziologică și chiar și'n cea psihică. Celălalte organe pulmonii, ficatul, splina, rinichii, dinții, organele genitale etc. au și ele mare rol în modul de a învăța un elev. Studiindu-le puțin și astfel cunoscându-le situația în care se găsesc, știm să le vindecăm (dacă sunt bolnave) contribuind și prin aceasta la îndreptarea lui.

Puterea de învățare a unui elev depinde și de vârsta sa fiziologică, adică e normal, anormal, și de aceea e nevoie mai întâiu să ne dăm seama (să cunoaștem) starea civilă, socială, antecedentele personale, antecedentele hereditare, referințele sociale, starea sănătății elevului, ș'apoi să trecem la clasificarea lui. Acest examen trebuie făcut pentruca să știm dacă un elev n'a învățat că n'a voit, sau n'a putut din cauze ce nu depind de voința lui. Se știe că toate organele corpului au legătură între ele și astfel și cu viața psihică. S'a obișnuit a se asemăna corpul omenesc cu cea mai perfectă mașină și prin analogie se deduce că nefuncționarea în mod normal a unui organ, implică o slăbire a funcționării întregului organism. O defectuozitate fizică aduce cu sine și o scădere (un daranjament) al psihicului.

Anemicul va fi lipsit de viață. El e totdeauna trist, pare plictisit de lume, nimic nu-l interesează, nimic nu-l mișcă, rămâne aproape complet rece la toate și dacă nu ne vom deschide sufletul în așa fel ca să i-l deschidem, să i-l încălzim și pe al lui, el va apuca drumul stagnării, al regresului. Rămâne în urmă de colegi, dela o vreme nu îți poate răspunde nimic și necunoscându-i cauza, îl acuzi de rea voință și-i dai nota rea. În fața acestor tipuri trebuie să fi cu mare atenție, fiindcă altfel îi grăbești nu progresul, ci regresul.

Cineva poate s'ar întreba : „De ce nu învață cei prea dezvoltăți, foarte grași?“ Da, are dreptate. Anemicul e slăbit de energia necesară pentru a fi un bun elev. Cel prea gras s'ar

putea spune c'o jare. Dar cunoaştem obesitatea de cari suferă aceste tipuri şi prin urmare am descoperit cauza. Ştiţi cu ce greutate se mişcă aceşti copii, din toate punctele de vedere, fapt care-i face pe mulţi dintre ei să fie nemulţumiţi, ca şi noi cei ce trăim cu ei şi nu-i vindecăm de această boală.

Am văzut prin urmare că lipsa de normalitate în cece priveşte fizicul unui individ, aduce cu sine scăderi în cece priveşte învăţătura. Acum să vedem cam care ar fi şi grupul al doilea de cauze (cele psihologice).

Sunt elevi cari nu înţeleg nici cea mai uşoară lecţie din cauza lipsei de reprezentări suficiente din viaţa auterioară şcolară.

Deci, din primele lecţii trebuie să ne interesăm de numărul acestor reprezentări şi încă şi mai mult, să avem în vedere şi ce fel de tip de reprezentare e (aud-tiv, signol, motor etc.) petruca lecţiile noastre să folosească (să fie învăţate aşa cum trebuie — prin mai multe simţuri).

Buna învăţătură depinde în cea mai mare măsură şi de atenţia elevului şi în acelaş timp şi de a propunătorului. — Ea este de mai multe feluri şi în predare să avem în vedere faptul acesta. Lecţiile fără viaţă, lipsite de interes din diferite cauze, nu pot deştepta atenţia şi se încheie fără folos pentru şcolar.

Unii elevi n'au memorie destul de dezvoltată şi nu pot memoriza cu uşurinţă. Alţii au memorie mecanică, învaţă fără să înţeleagă, deci fără folos. Sunt elevi cari au memoria vizuala aud-tivă, etc. şi dacă nu-i avem în vedere la predarea cunoştinţelor, nu le rămâne aproape nimic în minte. Tot la fel se întâmplă şi cu cei ce judecă repede, superficial, şi cu cei ce înţeleg foarte greu şi neclar. Dacă nu-i vom cunoaşte, putem să tot explicăm lecţiile şi rezultatul dorit nu-l vom avea.

La acelaş rezultat ajungem când nu luăm în consideraţie activităţile c.-l obos se repede. Obosala produce neatenţia şi cu ea nefuncţionarea celorlalte calităţi psihice.

Voinţa de asemenea are un rol foarte mare în învăţătură. Elevul cu o voinţă slabă, şovăitoare, va cădea de multe ori în boala lenei. În asemenea cazuri membrii corpului didactic să-şdea seama care e leacul adevărat şi prin voinţă este imposibil ca să nu ajungă la rezultat bun.

Am văzut mai sus că nu se poate învăţa când ne e fizicul bolnav. Oare nu sunt şi dureri sufleteşti? Ba da. Şi câţi scolari nu pot învăţa din cauza lor, câţi nu învaţă din cauza purării educatorilor; şi iată de ce: Obiceiul ce-l au unii de a adresa

cuvinte urâte crezând că prin aceasta o să-i ambiționeze, au ca rezultat stabilirea unei indiferențe între școlari și educatori și de multe ori ajunge și mai rău. Alții îi compară pe elevi între ei, dezvoltând la unii orgoliul iar pe alții măhnindui-i. Nemulțumirea (sau mai bine zis neluarea în considerare a sfertării pe care o depun elevii, face ca dragostea de muncă să scadă și de aici curg apoi nemulțumirile. Nu trebuie să amintese cazurile când se face câte o lecție de tarabă, neexplicată bine, elevii necontrolați, lucrări necontrolate conștiincios, etc. Atunci degeaba te mai plângi că nu se învață. Lipsa de metodă, necunoașterea perfectă a meseriei, are ca urmare tot rezultatul amintit mai sus. Nu i suflet în meseria ta, nu-i conștiințiozitate, atunci cum mai ai îndrăzneala să te plângi de lenea elevilor sau că-s proști? Lipsa de viașie în școală, de inimi deschise, de interese trezite, de neatenție, dovedește calitățile propunătorului — Cine nu-și dă seama de ce înseamnă individualitate, n'o respectă, nu urmărește forma-ea de personalități, acela nu va auzi cuvinte de laudă, cuvinte de mulțumire sufletească în urma unei lecții.

La acest rezultat vor ajunge și acei cari vin în clasa cu capul împănăt de necazuri familiare, chestii personale, chestiuni politice, și cei cari dau razele sufletului lor prin prisma neagră a confesionalismului și a regionalismului. Acestea dovedesc lipsa de conștiință din partea lor și nu-și dau seama de rolul ce-l joacă ca exemple în viața celor pe cari trebuie să-i formeze. Ei nu cunosc lucrarea lui Salzman „cartea racului”. Unii ca aceștia nu se cunosc pe ei, nu-și cunosc elevii și sunt totdeauna gafa de a spune cuvântul „leneș”, care atrage după sine și altă concluzie.

La cauzele care le-am amintit până aici de sigur că și părinții contribuie cu un număr destul de mare, și anume: De multe ori ni i părinții nu cunosc siarea fiziologică a copiilor, sau o cunosc și nu-i dau atenție. În acest caz chiar dacă școala se conformă individualității elevului, părinții conduși de orgoliu părintesc, nu cunosc realitatea și cer copiilor sfertări prea mari. Le dau diferite pedepse, îi dojene-c, le fac observații și în fața streinilor, îi deprind cu munca pentru răsplată imediată etc. Alte ori ei cred copiii ca niște mici zei, destul de învățați, la acelaș nivel de cunoștințe cu cei mari, și le permit să ia parte la diferite discuții intime, fără a-și da seama de pericolul precelității nedisciplinate. Sunt cazuri când părinții critică pe edu alori în fața copiilor și apoi se plâng că elevii nu învață din cauza lipsei de autoritate din partea educatorilor față de elevi. Dar prietenile din

interes, stabilite cu membrii corpului didactic, oare n'au ca urmare de multe ori slăbirea elevului la învățatură? Părinții cari nu știu să fie atenți în cazuri de lene, le iau apărarea copiilor când școala ar voi să-i vindece. De câte ori unii elevi nu și-au învățat lecția din lipsă de voință, școala a luat măsuri, iar părinții le-au anulat acasă accentuând și ei ce spun elevii „că-i grea acea materie“ cu toate că până la acea lecție învățase foarte bine.

Ei nu cunosc instinctele copilului, nu-i cunosc tendințele lui și prin susținerea unui neadevăr, contribuiesc direct la progresarea defectelor copilului.

Meditatorii cari nu cunosc ce înseamnă a învăța, deprind pe copil după metoda veche și la școala e natural să nu poată corespunde. Dar părinții mai contribuie și cu altă cauză, poate cea mai însemnată când e vorba de școli secundare, și anume: Intrarea în școlile secundare și timpul cât stă un elev în această școală, corespunde cu epoca pubertății care se caracterizează prin ivirea instinctului sexual, etc. Copilul stă la școală câteva ore, iar restul cu părinții. La școală este imposibil ca să se încurajeze imoralitatea. Nici pe părinți nu-i putem acuza, dar câți dintre ei au încredere prea mare în odraslele lor și le permit fără să știe, împrietenirea cu elemente ce le propovăduiesc imoralitatea. Astfel de elevi sau eleve aud cuvinte nepermise, citesc chiar în ascuns multe lucruri, își umplu capul cu fel de fel de idei și la urmă nu mai învăț ca altă dată. Părinții iubesc prea mult pe copii și de aceea nu caută originea răului în ei, ci anuncă totul în sarcina școlilor.

Câte acuze, câte critici nu se aruncă școlii, că nu știe să le crească copiii, dar nu se gândesc cine formează prima bază a educației care e și cel mai important factor în viață. Pe acești părinți trebuie să-i întrebăm de câte ori stau de vorbă cu profesorii spre a-i întreba ceva sau a le da informații despre un școlar. Unii nu vin pela școală decât atunci când cred de cuviință să-i mai roage ceva pe profesori (de multe ori spre răul elevilor). Ei încurajează adevărata lene, fără însă a căuta formarea voinței. Câți părinți nu le fac ei temele elevilor, făcând astfel două greșeli mari: una că nu-i lasă să se deprindă cu lucru și a doua că încurajează minciuna. Aceste cauze din partea părinților formează un procent destul de mare și de aceea ar trebui ca să li se atragă atenția în mod mai pelarg și destul de serios.

Din cele expuse până aici vedem că pentru a-l face pe elev să învețe se cere neapărat cunoașterea lui. Cunoscându-i încă de

când sunt mici vom ști ce direcție să-le dăm mai târziu având în vedere natura fie căruia.

Și vom indica meseria pe care o merită în conformitate cu el însuși, fiindcă nu toți sunt buni numai pentru școalele de meserii, și în cazul când îl forțăm să urmeze liceul sau altă școală, unde se cere multă muncă intelectuală, desigur că nu va învăța, de i-am da cele mai scumpe cadouri.

Părinții și mai ales educatorii sunt chemați să facă această alegere, fără a fi influențați de diferite motive.

Educatorului i se cer deosebite calități pentru misiunea lui de a crește copiii și de multe ori și pe părinții lor. Claparède spune în psihologia copilului, pag. 53.: „Determinarea calităților pe cari trebuie să le aibă educatorul decurg deci la urma urmelor, tot din psihologia copilului.

Totuși nevoia de a așeza educația pe o temelie științifică nu-i simțită de toate lumea. Chipul acesta de a privi chestiunea întâmpină chiar o destul de vie împotrivire; așa că e bine să înălțurăm obiecțiunile ce i se pun în cale și care se reduc la trei: Bunul simț, Darul și practica zilnică.”

Din acest citat deducem că n'avem nici o scuză și prin urmare trebuie să cunoaștem psihologia copilului. Trebuie să fim la „modă” și în această direcție dacă vrem să purtăm titlul de moderniști. Să luăm ca exemplu mișcarea produsă în alte țări pe acest domeniu, mișcarea începută și de Institutul Pedagogic Român din București, și condusă de iubirea de carieră, să căutăm a ne scăpa de acest defect „de a nu învăța” ce-l au unii școlari din diferite cauze. „Foaia pentru observarea individualității școlarului”, ar trebui s'o aibă fiecare elev. Membrii corpului didactic, să fie complect luminați în privința complectării acestei fișe. Controlarea lor ar trebui să fie obligatoare și pentru persoanele de control.

Cercurile culturale să aibă în programul lor întotdeauna și o chestiune de pedagogie. De multe ori concluziile la care se ajung la aceste adunări, sunt afirmate pentru că s'au spus de anumite persoane iar mai niciodată experimentate de ei. Învățământul impune una din cele mai mari probleme ale timpului, și pentru rezolvarea ei, se cer elemente absolut pregătite, ca la rândul lor să poată și ei pregăti pe alții. Sunt piedici. Înaintea sufletului se topesc. Treziți în acești factori entuziasmul transformat în voința și iubirea față de carieră și atunci idealul se apropie mai repede.

Nicolae Hogiu.

Ungurii ne provoacă!

În ultimul timp Ungaria trăiește zile fericite. Tot poporul maghiar, prin glasul lui Bethlen, își manifestă o măreață iluzie cu gândul la o grabnică refacere a Ungariei mari de altă dată. Trăiesc prin urmare într'un dulce farniento musolinian - rotermertian. Iată o hrană care-i satură și le produce aceasă somnolență visătoare. Realitatea e așa de crudă cu ei, încât nu o mai pot simți și nici nu o să simtă. Tristă și jalnică soartă își pregătește, în mod inconștient, acest popor! Popoarele Europei vor face un mare serviciu umanității atrăgând în mod serios atenția conducătorilor poporului maghiar asupra drumului primejdios pe care au apucat. Căci primejdios drum este, ca în secolul al XX-lea să faci educație unui popor că s'ar mai putea ca un milion și jumătate de unguri să lină în sclavie patru milioane de români, pe un pământ ce s'a dovedit, din punct de vedere istoric, că este românesc!

Au trecut timpurile când o ceată de magnați și grofi, în urma fraiului îmbelșugat ce-l duceau după spinarea bietului român subjugat, făceau cele mai mari orgii, dovedind prin aceasta degenerarea rasei lor.

În urma războiului mondial de acum 10 ani s'a avut în vedere o cât mai bună eliberare a popoarelor subjugate. Mai sunt și azi minorități în diferite state, dar ele se bucură de o completă libertate, atâta timp cât nu periclitează siguranța statului majoritar. Omenirea s'a amestecat în așa mod astăzi, încât o completă separație a diferitelor naționalități ar fi imposibilă.

Astăzi popoarele victorioase au mers așa de departe cu principiul umanității, încât ele sufăr mai mult ca cele învinse, din punct de vedere economic. Căci deși victorioase au suferit cele mai nemiloase distrugerii, fronturile războiului fiind pe pământul lor și multe din ele având și pământul ocupat de inamic, după care au jefuit cât au putut mai mult. E-au deci foarte juste despăgubirile de război. Dar ce despăgubiri a plătit Ungaria, căci de ea e vorba? aproape nimic.

Și pe când noi trecem prin mari crize financiare, Ungaria își permite cea mai nepomenită risipă de bani prin propagandă nebună ce o face în toată lumea pentru revizuirea tratatului dela Trianon. Pentru acest fapt ei s'au încurajat din discursurile electorale ocazionale ale unor fruntași fași ai umanității.

Dar, umanitatea devărată e aceea pe care o are în sângele lui poporul român. În mod liniștit, fără trâmbișare și fără a fi

forțat de cineva a dat cele mai complete libertăți popoarelor minoritare ce se hrănesc din pământul țării noastre.

Nu avem decât să li-o arătăm aceasta numai din punct de vedere școlar. Care altă țară a dat o mai mare libertate păstrării și înființării din nou a atâtor școli confesionale cât a perm's România? Școli complet ungurești și școli de slat cu limba maghiară în materiile de învățământ. Sunt obligate sigur, să propună și limba statului. Dar și săraca limbă română vai de lume cum se predă și cum se însușește de elevii maghiari. Și aceasta tot din cauza prea marelui indulgenți înăscute a poporului nostru.

Nici în Jugoslavia, deși aliata noastră, Românii nu se bucură de libertățile de care se bucură asupra lor de erii ai poporului român din Ardeal, Ungurii. Chiar în prezent li se împart, pentru școli, 25 milioane lei din visteria țării,

Dar, e în zadar că mai arătăm, cu date, cum în toate domeniile vieții noastre de stat, Ungurii se bucură de toată libertatea.

Datorită acestei complete libertăți de care se bucură, devin de multe ori chiar prea îndrăzneți atât prin scris, cât și prin diferite acte la cari se dedau. Exemplu-bătaia magistraților dela Trei Scaune, în timpul alegerilor și cazul lui Bethlen Gyorgy, deputat în parlamentul României Mari și unul din conducătorii frunzași ai partidului maghiar, care a declarat într-o adunare a maghiarilor „că școlilor dela frontieră li se închid, granița Ungariei să fie mutată iarăși pe culmele Carpaților și multe alte inexactități. Ceiace e și mai curios e că fac gălăgie mai multă, tocmai acum când li-se dă cea mai mare atenție de către partidul dela conducerea țării.

Înzadar orice s'ar face, chiar dacă fiecărui ungar i s'ar da câte o masă fermecală căreia să-i comande „pune-te masă strânge-te masă“, căci libertatea o are completă și tot ar striga contra neamului nostru, căci gândul lor nu e o libertate completă și o viață mai bună, ci . . . Ungaria mare.

Deaceia nu auzim și nu vedem în toate părțile, decât unguri cari se deșteaptă, atât în Ungaria groților, cât și în Ardealul „opincei puturoase a românului“.

Să ia însă aminte cu toții că românul rabdă forte mult, însă nu uilă și să nu-l scoată din fire. Să înceteze cu urletele lor în lumea întreagă, căci vor dovedi prea multă slăbiciune și toate propoarele domnice de pace și civilizație se vor scârbi de ei.

Iar în ce ne privește pe noi, în primul rândul cei de aci dela granița de vest a țării, să știe că cu toții suntem holărâși să ne

dăm viața pentru apărarea libertății noastre și a pământului nostru moștenit de la strămoșii noștri

Nu dorim să înăsprim raporturile dintre aceste două popoare, dar atragem atențiunea, pentru indulcirea acestor raporturi pe care le-am dori să fie cât se poate de bune.

Dacă toluși, la un moment dat Dzeu le va lua mințile și vor îndrăzni să încerce a lua cu forța din pământul patriei noastre, să-și aducă aminte de cele ce li s'a spus la Oltuz că „pe aici nu se trece” și . . . să poștească !

A. SORESCU.

Conducerea de sine a clasei.

Un lucru, ce puțin preocupă pe unii educatori, este așa zisă „conducerea de sine a clasei” sau disciplina prin care asigurăm bunul mers al învățământului. E lucru evident că o educație fără disciplină nu se poate concepe. Inșă chiar din cauza acestei evidențe mulți educatori înțelegând greșit disciplina, sau chiar sunt conștii de ea, aplică multe metode pentru menținerea ei, metode ce îi dau aspectul, nu unei educații ci așa zisului dresaj.

Disciplina care-ți dă aspectul unui dresaj și nu a unei educații raționale, este cea mai mare crimă — conștientă poate — ce înăbușe orice forță de caracter și avânt spre viață.

Zic crimă, pentru că în dosul dresajului obținut prin disciplina caporalistă, zac nemulțumirile sufletești ce duc pe copil la revolte, aruncându-l în braț le servilismului, dușmanul de moarte al caracterului conștient, pentru că mulți dintre noi învățătorii ne dăm bine seama de adevărata disciplină pedagogică, știm mijloacele pentru obținerea ei și toluși n'o îndeplinim pentrucă reclamă din parte-ne muncă și o îndelungă răbdare.

Nu insist așa de mult în definirea disciplinei, definiție ce ar trebui să reese din observațiile învățătorului, în decursul experiențelor sale. Insist numai că educația școlii moderne nu admite ca disciplina să fie silnică, adecă impusă elevului, ci să fie o disciplină care să garanteze atât ordinea în școală cât și libertatea copilului. Această disciplină o vom obține prin o colaborare atât a învățătorului, cât și a elevilor. Ca să obținem o colaborare și din partea elevilor, trebuie întâiu să-i pregătim. Aici vine rolul învățătorului care prin măestrria să va ști să descopere din orice ramură a învățământului, o educație morală care va da naștere la oameni de caracter.

E știut că primul mijloc de-a forma caractere, este „simțul de răspundere“ că numai așa își va putea trage seama asupra faptelor sale. Să facem din el un cineva care să aibă un rol. Copilul se simte fericit când știe că el este autorul unei acțiuni. E sub instinct dorința copilului de a fi cineva sau de a face ceva — instinctul de predominare —.

Să nu ne supere micile zburdă'nicii ale copiilor ci să le îndreptăm. Să dăm o valoare acestor zburdă'nicii pentru că ele sunt niște mici forțe cărora le trebuiesc directive bune și care forțe mai târziu vor deveni caractere.

Calitățile noastre de buni educatori vor lovi crunt în lăși-latea copilului, dușmanul simțului de răspundere. Deci să căutăm ca să nu fim despotici; dictatori dela catedră, ci să fim niște părinți iubiți de elevi. Tot ce se face în școală să se facă prin iubire și plăcere — atât educația cât și disciplina — Prin plăcere alungăm munca grea, cum spune și proverbul latin.

Pentru menținerea disciplinei, cu colaborarea elevilor, s'au făcut multe experiențe, mai ales în școlile din America, — școlile celate — unde pedagogul dirijează numai ordinea, încolo elevii își fac programul de conducere. Aceste școli nu sunt decât niște mici societăți cu scopul de a da tinerilor o pregătire în vederea societății mari. Aceasta din punct de vedere social. Din punct de vedere pedagogic, aceste școli n'au laboratoare de experiențe.

Iată câteva experiențe :

Pentru combaterea aptitudinilor rele ca : furtul, minciuna, lenea etc. s'a folosit metoda increderii de sine. Se alege cei mai vițioși elevi și se pun ca observatori peste ceilalți. Ex. „Se știe despre un elev că fură. Învățătorul prinzând de veste îl va chema la el și cu vorbe meșterugite îl va face să creadă că este cel mai bun elev și deci îl pune ca observator peste ceilalți ca să nu se fure.

La fel se va proceda pentru stărpirea tuturor manilor rele ale copiilor.

Conducători se pot pune începând cu jocurile și până la materiile de învățământ ca astfel fiecare elev să aibă un rol. Dar fiindcă firea copilului nu e constantă, se pot ivi lesne conflicte. Pentru înlăturarea lor, nu se va admite părătul și spionajul, ci tot ce se va face, să fie văzut.

Pentru rezolvirea conflictelor și judecarea faptelor se va alcătui un consiliu judecătoresc dintre elevi, se înțelege sub supravegherea învățătorului. La judecarea faptelor, sancțiunea învăță-

torului să fie justă fără nici o partinere, că altfel i-se știrbește autoritatea. Pedepsele vor fi date de elevi conform gradului de acuzație. Se vor admite numai pedepse morale.

Procedând astfel, vom reuși să stărpim toate manile rele ale copiilor, barele ce se opun în formarea caracterului. Societatea de azi are nevoie, nu atât de carte cât de caractere nobile. Încă de când eram în școala normală, se auzeau multe încercări de a se introduce conducerea de sine a clasei, fie în școala normală fie în cea de aplicație. Poate rezultate satisfăcătoare n'au fost, fiind un mănunchiu de tineri din toate părțile și cu unele porniri formate. Însă când din școala primară se va da o importanță acestei conduceri de sine, când simțul de răspundere va fi cimentat din timpuriu în sufletul copiilor, am recrutat societății elementele de care azi are nevoie.

Lărgiți deci pereții clasei. Intronati libertatea și iubirea în clasă. Clasa să fie societatea, iar cartea să fie făcută în mijlocul naturei, că numai așa vom putea spune: „Nu numai pentru școală învățăm copiii, ci și pentru viață.”

*Manea Ioan
Învățător - Titeus.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cooperarea școlară.

Nimeni nu poate, mai ales azi, să spună că activitatea învățătorului nu este destul de dezvoltată. Noi credem că această activitate de multe ori impusă de regulamente, este prea vastă. Câți din cei plătiți de stat depun o muncă asemănătoare? Și mai ales câți sunt remunerați, pentru o muncă care n'atinge echivalențului acesteia, așa de slab? A conduce — și cazurile nu sunt rari — 7 clase, a face cursuri cu toate și dimineața și după masă, a continua la 5 ceasuri seara cursurile de adulți iar în nopțile de iarnă a face sezători cu sătenii, a conduce biblioteca și cercul de lectură, sunt lucruri care trec de multe ori peste puterile de muncă ale învățătorului. Și dacă adăogăm și timpul care este necesar pentru pregătirea lecțiilor de fiecare zi, pentru pregătirea profesională, prin citirea diverselor lucrări apărute și pentru pregătirea la cercurile culturale, ne vom mira cum de găsește dascălul timpul necesar pentru toate acestea!

Și totuși, când se cheltuiește atâta muncă, toți ar trebui să se întrebe: De ce această muncă, ce în multe cazuri e depusă din suflet, nu-și arată roadele? De ce viața întreagă a satului nu se

transformă, luând o formă de civilizație occidentală? Noi am spus o și altădată și o repetăm: din cauză că viața economică a satului nu este în mâna săteanului și nici nu sunt speranțe că va putea fi în viitorul apropiat. E știut de toți că omul, care are stomacul plin și bani în pungă și nu este dependent de nimeni, are voce bună și vrea să cunoască și să știe cât mai multe. Pentru el legea școlară, de exemplu, nu vine ca ceva obligatoriu, ei ca ceva necesar. Și mulți dintre noi am putut verifica acest adevăr simplu.

Până la 1919 săteanul nostru, din oricare parte a țării, era deseori, foarte îndărătnic cu școala din cauza greutăților traiului pe care le întâmpina în jurul lui. De îndată ce starea lui economică s'a îmbunătățit prin pământul împărțit, ce cândva tot a lui a fost și pe care l-a răscumpărat cu sacrificiul superb din timpul războiului, lucrurile s'au schimbat, încât multe sate sunt de nerecunoscut.

Asupra acestei vieți economice trebuie să se îndrepte ochiul învățătorului. Viața aceasta, de care atârnă fericirea satului, să caute s'o ridice până unde puterile îi îngăduie. Iar pentru aceasta, are la îndemână cooperatia, cea mai interesantă formă de activitate economică.

Dar cooperatia necesită, ca și oricare plantă, un teren pregătit. Și pregătirea terenului se poate face prin propaganda cooperatistă, în serviciul căreia ar trebui să se pună, mai ales în jud Bihor, multe din sediințele cercurilor culturale. Când oamenii au fost lămurii și câștigați pentru idee, numai atunci să se înființeze cooperativa, de orice formă ar fi: de credit, de consum, ori de producție. Atunci cooperativa nu va fi o plantă exotica importată, ci va fi o plantă a pământului nostru, care va putea trăi, fiindu-i asigurate toate condițiile unei bune dezvoltări. Mai e necesar încă dezvoltarea între săteni, a spiritului cooperatist. Și această solidaritate socială nu poate să se formeze decât dacă începem s'o dezvoltăm încă din școala primară, căci școala este aceia care primește copilul din sânul familiei ca să-l pregătească și astfel pregătit să-l dea societății. Școala trebuie să fie o mică comunitate socială. Și dacă voește să-și îndeplinească scopul, ea trebuie să se organizeze ca și o comunitate vie, sub forma unei cooperative școlare, pe care fiecare învățator poate s'o creeze la școala lui. O astfel de cooperativă trebuie să ia ființă în urma explicațiilor învățătorului, care trebuie să fie cât se poate de prudent, spre a nu întări spiritul egoist al copilului. Și tocmai de acest spirit cooperatia n'are nevoie: ea vrea să-l distrugă. Când spui unui

copil, care din fire este egoist, adu 100 lei la cooperativă și la sfârșitul anului vei avea 150 lei, atunci cooperația este cu totul compromisă.

„O școală, care și are cooperativa așezată pe adevăratele principii cooperatiste, se transformă pe nesimțite într-o școală de educație socială, lărgindu și cercul sânt al învățământului.“

O cooperativă școlară asociază pe copii și prin ei pe părinții și prietenii lor, în favoarea școlaei, dărâmand zidul ce desdarte școala de familie și ajutând la educația completă a lineirimii, prin concursul ei. Ea contribuie la ușurarea sarcinelor materiale ale familiei, procurând copiilor cărți și rechizite mai eftine, pentrucă aprovizionarea se face în comun. Cooperativa școlară va procura încet și fără jertfe mari fondurile necesare înzestrării școlaei cu material didactic, iar școlarii vor învăța din acest fapt cât de folositoare este unirea pentru viață. Prin ajutorul ei se vor ajuta, după putință, cu cele necesare, copiii săraci; ea va putea înființa, cu timpul, și un fond de excursii școlare. Din toate acestea, fără îndoială, că numai școala și învățământul și educația câștigă. Disciplina, într-o școală în care elevii sunt organizați în cooperativă, numai este o disciplină de cazarmă, impusă din afară, ci va fi o disciplină din convingere, născută din conștiința colectivă a clasei. Micii cooperatori pot crea singuri regulamente, cu timpul chiar și tradiții în școala respectivă. Și mai ușor se supune cineva la o anumită regulă la care știe că și el a luat parte la statornicirea ei, decât când această regulă i-o impune altul.

Încât cadrul de activitate al cooperativei se va putea mări după imaginația copiilor și sugestiunea dascălului, iar generațiile ce trec prin ea, prîmenindu-se mereu, vor aduce întregiri formeii de origină. „Astfel cooperativa schimbă fundamental viața școlaei. Absențele scad prin faptul îmbunătățirii metodei care atrage pe copii; numărul și calitatea absolvenților e remarcată, școala va deveni, așa cum trebuie să fie, casa poporului și'n acelaș timp casa copiilor pe care ei înșiși vor să și-o facă din ce în ce mai curată, mai veselă, mai frumoasă, mai atrăgătoare.“ O astfel de școală nu poate să nu intereseze părinții elevilor și autoritățile. Într-o astfel de școală toți lucrează cu deviza unul pentru toți și toți pentru unul. Și această unire pentru viață se va așeza temeinic în locul luptei pentru viață.

Ideia pusă în practică în școala primară, prinde rădăcini în sufletul elevilor. Cei care merg la alte școli secundare ar fi

bine să continue educația socială prin cooperativa care ar trebui să existe la fiecare școală de orice categorie, până la universitate. Iar când omul s'a maturizat, atunci el este cu trup și suflet al cooperativei. Spiritul de solidaritate, format de cooperatie, va căuta să se manifeste energic în viața socială, iar viața se va resimți hotărât, în chip nebănuit spre bine, fiindcă acest spirit organizând pe producători și consumatori îi va face să-și înțeleagă mai bine interesele, îi va pune în contact direct pe unii cu alții, înlăturând astfel intermediarii, aceste lipitori ale vieții economice, cari sug tot câștigul ce se cuvine producătorului și economia ce se cuvine consumatorului, făcând de cele mai multe ori viața așa de grea și pentru unul și pentru celălalt.

Cum să se înființeze o cooperativă școlară? Lucrul nu e greu. Greutatea stă numai în faptul pregătirii elevilor, ce trebuie făcută cu mult tact, fără prea multe mărunțisuri. Dela început învățătorul să acorde încredere elevilor. Astfel cooperativa nu va fi considerată de ei ca o dorință a „domnului” impusă, ci ca o acțiune proprie a lor născută, la propunerea „domnului”.

Cam în felul acesta a luat naștere cooperativa școlară dela școala No. 4 din Oradea, al cărui inițiator a fost însăși directorul școlii dl. I. Bărbulescu. Cooperativa aceasta școlară n'are decât un an de viața și totuși ceva par'că s'a schimbat în viață de altădată a școlii. Operațiunea de căpelenie a fost procurarea de cărți și rechizite școlare cu preț mai ieftin prin faptul aprovizionării în comun. Am la îndemână registrul de mărfuri al acestei cooperative școlare. Până la 1 Martie 1928 au intrat mărfuri în valoare de 2709 lei. Din vânzare s'a realizat un câștig de 550 50 lei care s'a împărțit parte ca prima de cumpărare, parte ca ajutor elevilor săraci și cu purtare bună de la această școală.

Cine e pătruns de necesitatea cooperativei în țara noastră și de rolul ei în viitor, cine are la suflet țărâtimea, să se grăbească a înființa acum, la începutul anului, o cooperativă școlară la școala lui.

A. P. Nieu.

Ce aduce vremea însoțită de muncă conștiință și bună credință.

Trăim în secolul al XX-lea; suntem în al XI-lea an după unirea sfântă, adusă de legea naturală firii lucrurilor.

Cutrecrând plaiurile Ardealului, tresaltă sufletul de bucurie la vederea peisagiilor naturale, oferite de pitorescul ținut, brăzdat de lanțurile de munți: — foste odată protejatorii moșilor, strămoșilor și părinților noștri, în timpuri de grea cumpănă, de grele încercări.

Azi pe aceste plaiuri, foste scene de luptă, rămâi încântat auzind vorbindu-se un graiu dulce și frumos — curat românesc.

Iată consecințele naturale după uraganul mondial ce-a sdruncinat din temelie popoarele; iată, isbânda neamului românesc, urmându-și calea cu veracitate spre perfecțiunea ce ținim, perfecțiune lăsată spre ducere la desăvârșire de către cei ce-au luptat cu arma rășb iului și cu arma culturii. (literatura, școala, biserica etc.)

Suntem pe calea limpezirii fluviului național, căruia îi este destinat să poarte pe cursul său cristalin, corabia idealului românismului.

Și-o va purta! Căci busola corabiei o avem; voim s'o cunoaștem?! N'avem decât să privim puternică conștiință națională, cristalizată și cimentată înde cursul veacurilor și care acum e în pragul desăvârșirii în atingerea apogeei.

Voim să cunoaștem progresele realizate până acum? E ușor. Faptele uriașe, realizate pe toate terenurile, sunt probe, sunt adevăruri cari se impun minții prin puterea lor de demonstrare, încât nu e de lipsă pledarea nimă-mi pe o chestie atât de evidentă, impunător reliefată.

Și spunând că toate aceste progrese în mare sunt iudiscutabile probe de convingere; în mod spontan îmi vine în minte un caz mic și totuși mare și care prin sâmburele de adevăr ce cuprinde cu el, ajunge de o importanță covârșitoare.

Voiți să-l cunoașteți? Iată-l: Sunt în clasă; mă sforțez după modestele-mi puteri să fac față împrejură-

rilor; propun lecții, după lecții micilor copilași — viitori oameni, inconjurați de greutățile vieții sociale și politice a statului. Dar un caz mic, mic în aparență, mă impresionează puternic. Fiind într-o oră de limbă română, cetesc copiilor lecția și voesc să le explic cuvintele neînțelese de ei; dar spre marea mea mirare, mi-au răspuns cu toți, în cor, că le cunosc pe toate; deși, să nu exagerez, se găseau unele cuvinte pe care presupuneam că numai un om trecut prin școală și citit poate să posede un vocabular atât de bogat.

Stând în fața acestui caz plin de adevăr, putem constata în amănunțimi ce aduce timpul însoțit de muncă conștientă și bună credință. Să nu creadă cititorul că e un simplu elogiu personal, îmi simt de datorie, a mărturisi că în anul trecut n'am funcționat aici, la școala aceasta; ba ce-i mai mult, e că acum sunt în primul an de activitate pe ogorul acestei cariere.

E bine, acest caz poate după unii mic; dar totuși eu nu pot să-l numesc decât mare, prin speranțele și curajul ce ne inspiră pentru muncă pe acest teren, știind că temelgia e foarte solid fixată.

Să fie aceasta o iluzie? Și atunci, chiar iluzie de ar fi, n'aș putea să zic decât: „Salutare iluzie dragă; Salutare, balsam dătător de avânt sufletesc, pentru tot ce-i nobil și sfânt. Incurajați de aceste adevăruri puternice, putem zice cu drept cuvânt că suntem generația destinată să se bucure de calea, de drumul croit și deschis spre ideal. Animați și conduși de graiul celor ce-au apus cu numele patriei pe baze, vom corespunde dorințelor strămoșilor și legilor divine ce sunt hărăzite unei națiuni. Trecutul neamului nostru, umbrit de multe neajunsuri și totuși neimpedecat din calea progresului, nedovedește legea evoluției, pe a cărei scară trebuie să urce orice popor ce-a fost capabil să înfrunte un întreg lanț de vijelii încă din primele faze ale ființei sale. Și dacă strămoșii noștri cu mijloacele lor foarte rudimentare au fost capabili a ne lăsa nouă pilde vii de muncă și progres, atunci noi cari trăim în vremea unei civilizații strălucitoare și unei culturi vertiginoase ce ne rămâne de făcut? Să nu continuăm edificiul întemeiat de ei? Dar s'ar putea una cu aceasta? Când viitorul ne su-

rânde, când pânzele necunoscutului pot fi în trezărite cu mai mare ușurință? Departe va fi de noi gândul ce ne-ar ispiti la neactivitate, când azi vedem cu ochii, pașii inți ai progresului mondial. Vom tinde din răspuțeri să facem față împrejurărilor cotidiane, tintând spre marile idealuri naționale.

Borozeł, la 7 Oct. 1929.

Valețiu Bertescu,
învățător Borozeł.

Problema prelungirii obligativității școlare.

Între problemele sociale pe care situația actuală, în Europa, le-a ridicat la ordinea zilei, o problemă întru rezolvarea căreia omenii politici trebuie să solicite contribuția pedagogilor specialiști este cea referitoare la necesitatea, posibilitățile și modalitățile prelungirii timpului de școlaritate obligatorie.

Problema a venit anul acesta în discuținea adunării generale a „Societății Internaționale pentru Progresul social“ care a avut loc la Zürich în cursul lunii Septembrie. Ea fusese pusă pe program încă de anul trecut, cu prilejul adunării generale precedente.

În prealabil, un volum a fost alcătuit din referatele și comunicările unui număr de specialiști de primul rang, spre a procura anticipat participanților informațiunile necesare și materialul supus discuțiunii.

Dr. von Nostitz, președintele Societății pentru reforma socială, prezintă într-o scurlă prefață, chestiunea, în linii largi. Domniasa arată că ideea prelungirii obligativității școlare a fost ridicată și în congresul partidului laburist englez în anul 1927. Între împrejurările care au determinat punerea acestei probleme, figurează în prima linie șomajul care atinge de câțva timp cifre îngrijorătoare. Prelungirea obligativității școlare ar avea ca prim efect micșorarea destul de simțitoare a numărului de lucrători șomeuri, pentru că prin această reformă un mare număr de copii care actualmente sunt angajați în fabrici și ateliere ar trebui să renunțe la angajamente pentru a-și continua instrucțiunea.

Desigur, înlăturarea nevrăstnicilor dela muncă nu se urmărește numai pentru interesul adulților. Simte oricine că un asemenea gest ar cuprinde și o latură de odioasă nedreptate; adul-

ții care legiferează ar părea că vor să profite de puterea pe care o au de a legifera, pentru a se scutura de concurența unor bieți copii nevoiași cari vor să trăiască muncind.

Însă știința constată că prezența și concurența acestor copii pe „piața muncii” le este lor înșile vătămătoare atât în ce privește condițiile unei sănătoase dezvoltări organice cât și în ce privește condițiile unei bune îndrumări sufletești. Chiar fără interesul actual al adulților, problema ar trebui să se pună în chip serios. În concurența destul de aspră care se dă între solicitanții de lucru, copiii pot avea câteodată mai multe șanse, pentru că au pretențiuni mai modeste; dar odată ce angajamentul e obținut, munca li consumă pe ei în chip cu mult mai grav decât pe adulți, cu toate legile protectoare. Există însă un neînvins imperativ moral și social de a rezerva și pregăti viitorului o generație sănătoasă, fizicește și sufletește.

De aci se desprinde însă o primă întrebare pe care Nostitz o formulează astfel: În ce raporturi stă asigurarea unei anumite instrucțiuni elementare și generale (care, fără îndoială trebuie să fie primul scop al unei școli populare) cu pregătirea pentru o carieră practică, (pentru o meserie)?

Pe lângă aceasta, este de rezolvat o serie întreagă de probleme privitoare la modalitățile de organizare și îndrumare a învățământului în intervalul nou de școlaritate, dar totodată sunt și un număr de dificultăți concrete, dificultăți de fapt cari micșorează posibilitățile de înlăptuire grabnice a acestei reforme. Dificultățile sunt mai cu seamă de ordin financiar. Cheltuielile pe ce e le-ar presupune înmușierea forțelor didactice și lărgirea sau adăogarea localurilor de școală s'ar ridica în Germania la mai multe sute de milioane de mărci (deci, în valuta noastră, la zeci de miliarde) Cheltuielile părinților intră, apoi, și ele la socoteală, pentru că nu se știe dacă acest sacrificiu ar fi acceptat de marele public cu destulă înțelegere și cu prea mare bunăvoință.

E de notat că dacă la noi obligativitatea școlară a fost abia de curând prelungită prin lege peste patru clase elementare, și dacă această prelungire e încă departe de a fi devenit peste tot efectivă, în țările occidentale ea a ajuns de mult sau chiar a depășit efectiv numărul de ani de școală prăvăzuți de legea noastră cea nouă. În Franța și Belgia există obligativitate efectivă pentru șapte ani de școală. În Anglia este în discuție — de la 1926 — introducerea unui al noulea an obligator. În Germania, diversele state confederate au organizări diferite, prevăzând o școlaritate obligatorie de șapte, opt și nouă ani.

Di Dr. E. Löffler, consilier ministerial din Stuttgart, ne dă după introducerea D-lui v. Nostitz, o privire asupra istoricului obligativității școlare în Germania și asupra situației actuale. Este justă și bine venită distincțiunea pe care acest articol o stabilește dela început între obligativitatea școlară și constrângerea școlară. Obligativitate nu înseamnă totdeauna constrângere. (Prima stă în raport direct iar a doua în raport invers cu înalțimea nivelului cultural al unui popor.) Devremece autorul a simțit nevoia să precizeze distincțiunea dintre aceste două noțiuni, deducem că și pe altura se face între ele confuzia pe care o întâlnim destul de des și pe la noi . . .

Expunând datele privitoare la vârsta în care copiii cad sub prevederile legii de obligativitate școlară, D-rul E. Löffler rezumă astfel considerațiile științifice pe care se întemeiază necesitatea prelungirii ei: „Exigențele ridicate ale vieții publice în economia și politica timpului nostru, ne solicită o cât mai bună și cât mai desăvârșită instrucțiune școlară, care pentru a putea fi cu adevărat eficace, nu trebuie să înceteze prea de timpuriu. Gândirea conceptuală și logică, puterea judecătii și facultatea de a înțelege își desăvârșesc evoluția la copil abia cam de pe la 13 până la 15 ani; de aceea ele [ar trebui să fie] alimentate [tocmai] în acești ani printr'un învățământ școlar regulat și bine ordonut . . . Formarea caracterului este puternic determinată de influențele ce se exercită în epoca pubertății; de aceea din punctul de vedere educativ este de dorit ca în acest timp copiii să fie încă supuși influențe și disciplinei școlare și să nu cadă tocmai atunci, abandonaji fără de frâu frământărilor și înrăuririi vătămătoare a activității de agonișire și câștig. Pentru dezvoltarea trupească (de asemenea) o școlaritate îndejuns prelungită e de o neprețuită însemnătate”.

Important este aci textul unei conferințe ținute de profesorul Dr. Georg Kerschensteiner, bine cunoscutul pedagog, autor al „Educației Cetățenești” (tradusă și în limba română) și protagonist cunoscut pentru „Școala muncii.”

Latura care-l preocupă în ansamblul problemei prezente este cea referitoare la modalitatea organizării surplusului de școală obligatorie. Întrebarea lui e, deci: Ce destinație i se va da anului adăogat? Cum și ce li se va servi școlarilor în acest interval?

La acestea, autorul răspunde: „N'am aflat oare dintr'o experiență seculară de viață școlară germană că băieții și fetele, cu cât sunt ținuți mai multă vreme în școli unde se lucrează în general numai cu cărți și caete, cu atât mai mult pierd înclinarea

de a îmbrățișa profesiuni manuale și că spre acestea numai lipsurile îi mai pot împinge cu de-a sila, sau incapacitatea de a mai obține succese pe băncile școlii. Nu ne învață oare statistica școlilor medii prusiane cu șase clase și a școlilor reale bavareze — tot cu șase clase — că procentul foștilor lor elevi cari se îndreaptă spre meserii, industrie, agricultură, e îngrozitor de redus? Nu putem tăgădui acestea. Mai ales nu putem tăgădui că prea îndelungata preocupare cu cărțile și caetele adoarme cu încetul înclinările intelectului de a se aplica lucrărilor manuale, înclinări cari, la mii de băieți între 12 și 15 ani sunt tocmai pe cale de a se deștepta...

„Pentru viața eroică, știința singură e cu totul insuficientă, drumul către ea nu duce prin străzi goale ci printr'o durabilă înfrângere de sine însuși în acțiune, în scrupuloasa și trudita luptă cu sine însuși pe care o înfăptuiește săvârșirea oricărei munci serioase“.

Desigur, din rândurile de mai sus se vede că Georg Kerschensteiner nu vrea surplusul de școală pentru instrucțiune, ci pentru educațiune.

S'au ridicat unele obiecțiuni împotriva școlii educative. Școlile nu sunt instituțiuni de educație, a zis odinioară Paul de Lagarde. Dar, zice Kerschensteiner, dacă într'adevăr școlile populare chiar nu sunt, — oare nici nu trebuie să devină? „Das ist die grosse Schicksalsfrage aller Kulturvölker unserer Zeit!“ (Aceasta e marea problemă care privește soarta tuturor popoarelor culte din timpul nostru).

Școala poate îndeplini simultan și rolul educativ, — și rolul de a pregăti generațiile tinere pentru munca efectivă și productivă. Aceasta e orientarea ce trebuie dată anilor suplimentari de școlaritate obligatorie.

Multe constatări făcute prin examinarea recruților sunt cu adevărat sguduitoare căci arată cât de precipitat se topesc cunoștințele și dexteritățile obținute în școală dar fără legătură intimă cu viața.

„De sigur, — zice Kerschensteiner — eu voi fi ultimul care să nu recunosc că o mare cantitate de cunoștințe generale constituie o foarte prețioasă comoară, dar aceasta e adevărat numai pentru acea posesiune de cunoștințe care decurge din nevoile vieți sufletești, spirituale și sociale.“ — „Școala trebuie să împletească munca în viață. Numai în măsura în care aceasta îți reușește, instituția de învățământ poate deveni și instituție de educație“.

Concepția lui Kerschesteiner se întregeste prin propunerea de a se organiza și răspândi școala profesională cu un rol educativ. Ea ar fi școala de completare care să corespundă adevărațelor nevoi sociale, pentru că ar răspunde și problemei etice și celei economice, prin mijlocul unic al muncii educative.

Nu prea departe de aceste vederi stau cele din expunerea celebrului învățat Ed. Spranger, profesor la Universitate din Berlin. După acesta, între școala elementară (obligatorie) și școala specială pentru anumită pregătire profesională, este necesar un stadiu intermediar și pregătitor. În schimbarea dela jocul vieții copilărești la seriozitatea anilor maturi, trebuie să se plaseze ca formă de t eplată trecere o perioadă de dezvoltare a simțului activității creatoare de valori și realizătoare de raporturi sociale. Dar aceasta încă în forma unei profesiuni serioase și bine conturate ci într'o formă nediferențiată, din care aptitudinile copilului se vor preciza cu încetul. Tocmai aci trebuie să se dea copilului ocazia de a-și manifesta adevăratele inclinații, astfel prelungirea școlărității obligatorii ar favoriza orientarea profesională. Astfel se va putea introduce cu adevărat muncă școlară în munca întregului popor. Însă trebuie să reț nem aci remarcă lui Spranger, că : orice progres e numai iluzoriu dacă nu e legat de progresul moral al unui neam. *Întreg. Cluj*

Un cunoscut psiholog Dr Ernst Bernhard, din Berlin, adaugă la aceste considerații ca acele ce urmează, — în perfect acord cu cei de mai sus ; „Am plecat dela hiț oteza că un nou an de școală ar însemna o înălțare a nivelului muncitorimei, o adevărată creștere a valorii sale. Noul an de școală trebuie însă să fie astfel îndrumat în sensul exigențelor pedagogiei moderne încât dela ea să fie de așteptat o adevărată înălțare a posibilităților profesionale și a atitudinii spirituale. Școala va trebui să renunțe deci la orice îmbogățire a minții prin învățătura memorială pur exterioară, și va avea să clădească noua instrucțiune prin „Ethos-ul“ muncii efective, constructive și prin ideile vieții de muncă.

În aceeași măsură, toți autorii cari au fost chemați să răspundă problemei, amintesc de acord, despre necesitatea creșterii nivelului spiritual al generațiilor muncitoare, nivel care acordă muncii întreaga ei valoare.

Prof. Dr. EUGENIU SPERANȚIA
dist. Acad. Jurid. și Teol. din Oradea.

Codul învățământului*

I.

În acest an a apărut o lucrare de un deosebit interes pentru corpul didactic în general. Lipsa ei era adânc lipsită și nu puține articole de lege au fost interpretate greșit chiar de autoritățile superioare școlare, în dauna uneori materia a noastră, a învățătorilor.

Lucrarea aceasta „Codul învățământului” nefiind accesibilă tuturor, prin prețul ei (600 lei) și dată fiind importanța mare pe care o are pentru noi, am crezut că e bine să dăm în rezumat, unele părți mai importante, chiar în întregime.

Voiu reproduce din prefață câteva rânduri cari evidențiază și mai bine rostul acestei lucrări.

„Cartea de față cuprinde în paginile ei viața școlară talmăcită pe înțelesul tuturor, cu ajutorul interpretărilor date de instanța supremă de justiție, chemată să cenzureze actele administrative și interpretarea legilor. Nevoia unei astfel de lucrări era adânc simțită. Ca profesioniști, autorii ei au avut ocazie să vadă nenumărate cazuri când oamenii cei mai culti, prin definiție chiar, se găseau în fața unor mari greutăți de interpretare a textelor. Din această cauză rezultau două lucruri, egal de importante”:

a) Deoparte, o cheltuielă zadarnică, o risipă de energie și de suflet, pentru a urmări o cauză care era sortită mai dinainte insuccesului.

b) De altă parte, insuccesul dădea naștere la o stare de amărăciune în sufletul aceluia cari revendicaseră un pretins drept; amărăciunea care-și aruncă umbrele sale rătăcite uneori până în sanctuarul justiției.

Aceste două motive ar fi fost suficiente pentruca să-i determine să dea la lumină prezenta lucrare.

„O lucrare de interpretare a textelor legii și de talmăcire a deciziilor justiției” iată ce mai este „Codul învățământului”.

„Refacerea aproape completă a învățământului României întregite, pe deoparte, iar pe de altă parte concedierea conflictelor dintre drepturile câștigate sub imperiul vechilor legi, cu drepturile stabilite de noile legi, a dat naștere în bună parte la o serie de dificultăți de interpretare ce păreau adesea de neînvinș.”

Cartea de față se adresează în primul rând membrilor corpului didactic, cărora dorește să le servească de sincer sfătuitor,

* De Paul Negulescu, prof. univ. Ion D-trescu, dir. contenciosului M. nist, Iostr. G. Alexianu, prof. univ. Titus Dragoș, avocat și O. C. Demetriescu, avocat

de îndrumător obiectiv în toate problemele ce interesează activitatea lor în raport cu școala.

Dar în afară de toate acestea, autorii s'au silit ca la lumina jurisprudenței, a practicii și a interpretării pe care au putut-o da, să înfăture toate punctele de contradicere cari mergeau uneori până la a face inaplicabilă legea și să caute să dea o interpretare de așa natură, ca să pună în armonie textul cu spiritul legii, făcând posibilă aplicarea ei.

„La sfârșitul unui deceniu de unitate națională, în granițele hotarelor întregite, autorii acestei lucrări înțeleg să dea culturii, școlii și sufletului acestui neam, paginile de față, ca o mărturisire de încredere în viitorul școlii românești, ca un omagiu adus pentru dascălii cari, cu sacrificiul celor mai frumoase idealuri ale lor, au durat din viața lor, viața școlii noastre, ca o speranță că zorile ce se arată vor face să coboare pe întinsele ogoare ale învățământului un spor de înțelegere mai adâncă a lucrurilor“.

1. Primăria nu are calitatea să dispună de folosința imobilului în care este instalată școala și locuința dir. Deoarece nu-i aparține ad-ția imobilului; numai Minist. de Instr. are acest drept ca având folosința legală a acestor imobile. În adevăr, conf. art. 171 și urm. din legea înv. primar, primăriile sunt obligate a pune la dispozițiunea Ministerului imobilele necesare șc. primare; iar tot această lege, art. 161 și următ. arată cari sunt drepturile sau mai bine zis ce obligațiuni are comuna în raport cu învățământul. Prin urmare, asupra unui imobil destinat școlii, primăria are numai undă proprietate, iar folosința și administrația aparțin exclusiv Ministerului, ca fiind în interesul învățământului. Atâta timp deci cât această folosință legală și de fapt a Ministerului există, primăria nu poate să se amestece cu nimic în ad-ția imobilului, căci ea nu poate cenzura modul de administrare al Ministerului șc. cu atât mai puțin nu poate lua măsuri contrare aceluia pe care Ministerul în interesul învățământului le crede necesare. Primăria pe baza legii ad-tive, nu are alt drept decât să vegheze ca imobilele sale să aibă destinația pentru care au fost efectuate, iar nici de cum să controleze actele de natură ad-tivă și disciplinară ale Ministerului. Deci primăria crede că imobilul afectat școlii, nu este în-
-trebuințat conform destinațiunii sale — și aci se înțelege schimbare de destinație în sensul juridic — ar avea dreptul poate să retragă imobilul din folosința Ministerului.

2. Legile ad-tive stabilesc uneori că pentru anumite servicii cu caracter general, dar cari servesc și ajută în mod special des-

voltarea unei localități, de autoritățile locale dotate cu personalitate: județul și comuna, să contribuie la partea materială a instituțiilor ce funcționează în acea localitate și cari depind de serviciu. Așa de pildă comunele trebuie să procure local judecătorilor de ocoale și școalelor primare, județele trebuie să procure local tribunalelor și anumitor trupe să le procure cazărni. Aceste obligațiuni nu dă însă dreptul acestor autorități să se amestece în funcționarea acestor servicii. Fiecare serviciu e supus disciplinii Minist. respectiv. Pentru administrațiunea acestor servicii exterioare, legile sau regulamentele ad-tive pot să stabilească ca șeful ad-tiv să aibă locuința în localul școlii, judecătorii de ocol de asemeni ar avea locuință în localul judecătoriei. Acest drept de locuință aparține în mod legal directorului șc. primare și când nu i se dă, el are drept să ceară să i se închirieze o locuință în apropierea școlii. Prin urmare, un director, atât timp cât are această calitate, nu poate fi îndepărtat din local, chiar de Minist. Istr., care trebuie în prealabil să ridice calitatea de director și apoi să ceară evacuarea localului. Primarul unei comune nu poate lua nici o măsură privitoare la funcționarea personalului unei școli, nu poate destitui un director de școală și deci nu-l poate evacua, o măsură arbitrară luată de autoritatea comunală nu poate fi socotită ca o manifestare de voință a comunei, ci ca un fapt personal al aceluia care lucrează în numele comunei și care își angajează personal răspunderea. În asemenea condițiuni, ordinul de evacuare dat de o primărie față de director al șc. primare fiind un act personal al d-lui X care greșit și-a luat calitatea de primar crezând că lucrează în această calitate, când el lucrează în nume personal, nu se poate socoti ca un act ad-tiv de autoritate și ca atare de tribunalele ordinare pe baza art. 66 bis proc. civ. au dreptul și datoricia chiar de a opri ca să se înfăptuiască, rămânând autorității comunale, dacă socotește că este cazul, să se adreseze Ministerului, care singur are dreptul de a dispune.

3. Primăria capitalei sau a oricărei comuni nu poate evacua din localul școlii pe o directoare care a fost înlocuită de Minister. Singur Ministerul are acest drept. Dacă totuși primăria nu ține socoteală de aceste principii și ordonă evacuarea, partea lezată poate face cerere pe cale de ordonanță prezidențială, conf. art. 66 bis, proc. civ. pentru anularea măsurii luate pe cale ad-tivă. (Trib. Ilfov, S. III ad. N. 15159 din 29 Sept. 1928).

(Va urma în numărul viitor)

PARTEA OFICIALĂ

No. 470 - 1929

Ministerul Instr. Dir. Gen. a inv. normal primar cu ord. No. 87098 - 929 aprobă să se aplice „avertismentul public” dnei Margareta Csekő, conducătoarea Gr. de copii din Oșorheiu, jud. Bihor fiindcă nu încrează metodic, n'are caet de lecțiuni și n'a întocmit fișe individuale pentru copii.

Oradea, la 21 August 1929.

No. 5175 - 1929.

Tabloul că șilor didactice, cari se pot întrebuința în școlile primare pe anul 1929 - 30 și sânt aprobate cu ord. No. 122449 - 1929 este publicat în Monitorul Oficial No. 196 din 4 Septembrie 1929 și se face cunoscut, că numai acele cărți pot fi introduse în școli.

Oradea, la 28 Septembrie 1929.

No. 4609 - 1929

Se pune în vedere membrilor corpului didactic primar că Ministerul Instrucțiunii în dorința de a aduce o cât mai mare îmbunătățire manualelor didactice, face apel la cei ce se interesează de această problemă, să cerceteze cu deamănuntul toate manualele didactice și să semnaleze prin rapoarte personale Ministerul, toate erorile strecurate, buclățile incompatibile cu starea intelectuală a copiilor, toate pasajele cari jănesc morala și simțul de demnitate al poporului român precum și defectele tehnice de educație.

În baza constatărilor ce se vor face se va aviza la măsurile necesare de îmbunătățire în viitor.

Oradea, la 20 August 1929.

No. 5175 - 1929.

Camera de agricultură a județului Bihor, în dorința de a da o dezvoltare intensă pepinierelor de pomi fructiferi ce le are în Oradea, Marghita și Beliu, prie creșterea și înmulțirea cât mai intensivă a puștilor de pomi, cari după ce vor fi altoși se vor distribui cu prețuri avantajoase săteni or pentru a putea avea semințe de pomi sălbateci, cari să poată fi semănați, face apel către dñii învățători din județ mai ales la cei din regiunile de deal și munte unde sunt mai mulți peri și meri sălbateci, ca să binavoiască a aduna cu copii de școală sămânță de fructe sălbatic, ca pierseci cere, mere glădicie și salcâmi.

Camera de agricultură va plăti pentru fiecare kg. de sămânță predată la biroul său în Oradea.

20 lei pt. 1 kgr. sām. de pierseci.

80 „ „ „ „ „ „ pere.

70 „ „ „ „ „ „ mere.

25 „ „ „ „ „ „ glădicie.

30 „ „ „ „ „ „ salcâmi.

În afară de prețurile de mai sus, Camera va mai da și un ajutor pentru persoana care va aduna și trimite aceste semințe.

Oradea, la 5 Octombrie 1929.